

Bruxelles, 6. ožujka 2026.
(OR. en)

7112/26

JEUN 38
SOC 140
POLGEN 58
EDUC 76
EMPL 57
GENDER 20
AG 43
ENV 205
ECOFIN 300
COMPET 291
FREMP 92

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	5. ožujka 2026.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2026) 110 final
Predmet:	KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA Strategija za međugeneracijsku pravednost

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2026) 110 final.

Priloženo: COM(2026) 110 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 5.3.2026.
COM(2026) 110 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Strategija za međugeneracijsku pravednost

{SWD(2026) 80 final}

1. Uvod

U Strategiji za međugeneracijsku pravednost Europska komisija želi osigurati da današnje odluke pozitivno utječu i na buduće mogućnosti te da se prednosti i odgovornosti pravedno raspodijele među dobnim skupinama. Cilj joj je potaknuti pristupe politike u kojima se kombiniraju gospodarsko blagostanje i dobrobit, odgovornost za okoliš, socijalna i teritorijalna kohezija, fiskalna održivost i demokratsko sudjelovanje. Osim toga, nastoji osigurati da se čuje glas mladih jer su oni budućnost EU-a, kao i međugeneracijsku solidarnost.

EU je među najnaprednijim dijelovima svijeta kad je riječ o jednakim mogućnostima, zahvaljujući konkurentnom tržišnom gospodarstvu, uspješnim društvenim modelima i kvalitetnim i uključivim javnim uslugama. S obzirom na nestabilne okolnosti i nagle promjene u današnjem svijetu, u kojem dugoročni demografski, tehnološki, gospodarski, društveni, klimatski i okolišni trendovi mijenjaju način na koji se mogućnosti stvaraju i raspodjeljuju, od presudne je važnosti ponovno posvetiti pozornost međugeneracijskoj pravednosti. Tako će EU moći mladima, koji su temelj buduće Europe, pružati sve više mogućnosti, a svojim građanima zajamčiti dugoročnu uključivost i dobrobit.

Strategija je projekt povjerenja i suradnje, nastao u postupku zajedničkog osmišljavanja¹, u okviru kojeg je održan poseban europski panel građana i građanki o međugeneracijskoj pravednosti². Temelji se na idejama i preporukama građana, dionika i zajednica iz cijele Europe. Ljudi različite dobi, koji imaju različita iskustva i dolaze iz različitih regija zajedno su razmotrili načine na koje se EU može pripremiti za suočavanje sa sve većim i međusobno povezanim izazovima i tako osigurati bolju budućnost.

Na UN-ovu samitu o budućnosti, koji je održan 2024., EU i njegove države članice podržali su Pakt za budućnost i Deklaraciju o budućim generacijama³. Više od trećine država članica EU-a spominje buduću generaciju u svojim ustavima i/ili je uspostavilo institucionalne okvire u kojima se naglašava važnost zaštite njihovih mogućnosti. To je usko povezano s provedbom Programa održivog razvoja do 2030. i ciljeva održivog razvoja, koji predstavljaju zajednički globalni plan za mir i blagostanje ljudi i planeta sad i u budućnosti.

Ova strategija Komisijin je doprinos odlučnoj namjeri EU-a da iskoristi taj globalni zamah, vodeći se spoznajom da su zaštita mira, ljudskih prava i planeta uz istodobno unapređenje dobrobiti budućih generacija te promicanje solidarnosti među sadašnjim generacijama dio europskog identiteta, vrijednosti i dugoročnih strateških interesa⁴.

Strategija, koja se temelji na dugoročnoj odgovornosti, međugeneracijskoj solidarnosti i teritorijalnoj ravnopravnosti, trebala bi doprinijeti i ponovnoj uspostavi povjerenja u javne institucije, održivoj i ravnopravnoj budućnosti te osigurati da napredak ostvaren danas bude jedan od temelja budućnosti.

¹ Popratni materijali za izradu strategije.

² Europski panel građana i građanki o međugeneracijskoj pravednosti.

³ Deklaracija o budućim generacijama – UN.

⁴ U članku 3. stavku 3. Ugovora o Europskoj uniji propisano je da Unija promiče međugeneracijsku solidarnost, a u Povelji EU-a o temeljnim pravima naglašava se da uživanje temeljnih prava podrazumijeva odgovornost prema budućim naraštajima. Brojne inicijative, koje uključuju Europsku godinu aktivnog starenja 2012. i Europsku godinu mladih 2022., pokazuju Unijinu predanost međugeneracijskoj koheziji. U Komunikaciji o demografskim promjenama iz 2023. međugeneracijska pravednost okosnica je politike, a u Izvješću o strateškim predviđanjima 2025. navedena je kao jedan od osam ključnih prioriteta.

2. Promjenjiva priroda budućih mogućnosti

Megatrendovi koji utječu na međugeneracijsku ravnotežu:

Mladi Europljani odrastaju u vrijeme brze transformacije i istodobno se suočavaju sa znatnim problemima. Demografske promjene i migracije, zelena i digitalna tranzicija te promjenjivo geopolitičko okruženje redefinišu način na koji se mogućnosti, među ostalim u područjima obrazovanja, zapošljavanja i stanovanja, stvaraju i raspoređuju među generacijama⁵. Te promjene utječu na ljude u svim fazama života i stvaraju zajednički horizont odgovornosti koji pruža veliku priliku za obnovu socijalnog, gospodarskog i demokratskog modela EU-a na načine koji koriste i sadašnjim i budućim generacijama⁶.

Iz međugeneracijske perspektive ključno pitanje nije sama promjena, već poboljšavaju li odluke koje sada donosimo izgled ljudi da ostvare dobre rezultate u životu te povećavaju li ili ograničavaju mogućnosti za buduće generacije. Dulji životni vijek, tehnološki napredak i prelazak na klimatski neutralno i održivo gospodarstvo koje se temelji na optimalnom iskorištavanju resursa mogu povećati blagostanje i dobrobit tijekom cijelog života. Za to je potrebna dugoročna vizija ugrađena u propise, ulaganja na početku proizvodnog lanca, potpora aktivnom sudjelovanju tijekom cijelog radnog vijeka i trajna međugeneracijska pravednost.

Demografska tranzicija mijenja društva i utječe na pristup mlađih generacija stanovanju, radu i dohotku, kao i na dugotrajnu skrb i zdravstvenu zaštitu. Istodobno, aktivno starenje, međugeneracijski prijenos znanja i veće gospodarsko i društveno sudjelovanje mogu doprinijeti duljem i zdravijem životu. Zahvaljujući ulaganjima u cjeloživotno učenje, fleksibilan rad i zajednice prilagođene starijim osobama demografske promjene mogu stvoriti mogućnosti za sve generacije.

Klima i priroda očit su primjer toga. Odlučnim djelovanjem u području klime i zaštite okoliša izbjegavaju se znatno veće posljedice za mlađe i buduće generacije te se ulaže u zdravlje, sigurnost i životne uvjete mlađih i budućih generacija, a istodobno se stvaraju konkretne koristi za sve dobne skupine u obliku čistijeg okoliša, boljeg javnog zdravlja, energetske sigurnosti, sigurnosti opskrbe vodom i otpornijih zajednica. S druge strane, nedjelovanje bi znatno utjecalo na blagostanje budućih generacija. Zelena tranzicija, kojom se upravlja na uključiv način, doprinosi kvalitetnim radnim mjestima, boljim životnim uvjetima i priuštivosti te jača otpornost i energetska sigurnost EU-a.

Digitalizacija, umjetna inteligencija i svemirska tehnologija mijenjaju obrazovanje, rad, način života i demokratsko sudjelovanje tijekom cijelog života. Te tranzicije zahtijevaju prilagodbu, ali i povećavaju mogućnosti. Cjeloživotno učenje, usavršavanje i prekvalifikacija te antropocentrične inovacije mogu osigurati da tehnološki napredak koristi svim generacijama, osnaži mlade da budu uspješni na tržištu rada koje se mijenja te potiče sudjelovanje i autonomiju tijekom duljeg životnog vijeka. **Promjene u načinima rada** mijenjaju načine zapošljavanja, modele razvoja karijere i organizacijske strukture, što bi u slučaju neodgovarajućeg upravljanja moglo pogoršati nejednakosti i dovesti do toga da mladi imaju manje linearne i nesigurnije karijere.

Tijekom tih promjena aktualne odluke o ulaganjima, javnim financijama, fiskalnim sustavima, mirovinskim sustavima i propisima, koje utječu na stanovanje, obrazovanje,

⁵ Europska komisija utvrdila je i prati 14 megatrendova presudnih za budućnost EU-a na svojim internetskim stranicama [Megatrends Hub](#) (pregled megatrendova).

⁶ U dokumentu ESPAS-a o predviđanjima o međugeneracijskoj pravednosti iz 2025. iznesen je jasan pregled izazova i mogućnosti koje proizlaze iz megatrendova koji se odnose na međugeneracijsku pravednost.

zdravstvo, skrb za djecu i dugotrajnu skrb, rad i raspodjelu bogatstva, odredit će hoće li buduće generacije biti suočene sa sve većim ograničenjima ili će imati veću sposobnost za djelovanje⁷.

Međugeneracijski pristup stoga iziskuje odlučnost utemeljenu na zajedničkoj odgovornosti i solidarnosti kako bi sve generacije, prije svega mladi, bile pripremljene za budućnost, ali i kako bi je oblikovale, oslanjajući se na iskustvo, doprinos i solidarnost svih generacija.

Mogućnosti i rizici mijenjaju se u različitim fazama života, zbog čega se među generacijama javljaju znatne razlike u pristupu obrazovanju, sigurnom okruženju, stabilnom zaposlenju, stanovanju, skrbi, bogatstvu i dugoročnoj sigurnosti. Zbog toga je potreban ujedinjeni pristup koji okuplja generacije oko zajedničkih ciljeva za budućnost.

Djeca i mladi danas imaju sve više mogućnosti za učenje, putovanje, volontiranje i izražavanje svojeg mišljenja⁸. Riječ je o najobrazovanijoj generaciji koja se najviše služi digitalnim tehnologijama, zbog čega su predvodnici tehnoloških inovacija⁹, a njihov očekivani životni vijek 2024. procijenjen je na 81,7 godina. Međutim, mladi su danas izloženiji i poremećajima na tržištu rada i novim oblicima nesigurnosti povezanim s brzim tehnološkim promjenama i širenjem nestandardnih oblika rada. Unatoč općenito visokoj razini obrazovanja, mnogi pohađaju obrazovne programe koji nisu nužno usklađeni s promjenjivim potrebama za vještinama i novim sektorima. Mnogi od njih izloženi su rizicima povezanim s naglim padom osnovnih vještina. To može otežati stabilno zaposlenje nakon obrazovanja, što doprinosi fragmentiranju početka karijere i povećanom riziku od nestabilnosti zaposlenja. Ti se gospodarski pritisci preklapaju sa širim društvenim i psihološkim problemima, uključujući povećane razine stresa, tjeskobe i usamljenosti među mladima zbog nesigurnosti, financijskog pritiska i intenziviranja uspoređivanja među vršnjacima u digitalnim okruženjima. Jedan od problema je i priuštivost stanovanja jer mladima otežava da postanu vlasnici nekretnina i napuste dom svojih roditelja, što odgađa njihovo osamostaljivanje.

Mogućnosti starijih osoba mijenjaju se zbog duljeg i zdravijeg životnog vijeka, a ujedno rastu i potrebe za dugotrajnom skrbi te rizik od siromaštva u starijoj dobi. Među starijim osobama postoje velike razlike u sposobnosti da ostanu aktivne, sigurne i povezane. Nejednakosti koje se akumuliraju tijekom života, osobito za žene, dovode do većeg rizika od siromaštva i financijske nesigurnosti. Mnoge starije osobe žele nastaviti doprinositi društvu i sudjelovati na tržištu rada, ali im to otežava brza digitalizacija¹⁰, koja bi mogla isključiti osobe koje imaju slabije digitalne vještine¹¹. Dobna diskriminacija uvelike je raširena: 52 % građana EU-a dob smatra najvećom manom kandidata za posao, a starije radnike često se smatra manje prilagodljivima i manje digitalno kompetentnima¹². Nepostojanje osnovnih usluga i infrastrukture, uključujući širokopojasni internet, posebno utječe na neka ruralna područja s višom prosječnom dobi.

Gospodarska sigurnost u kasnijoj životnoj dobi ovisi i o primjerenosti i održivosti mirovinskih sustava, koji imaju središnju ulogu u oblikovanju međugeneracijske pravednosti tako što uspostavljaju ravnotežu između sigurnosti prihoda starijih osoba i dugoročne

⁷ U [Izvešću o strateškim predviđanjima za 2025.](#) predstavljeno je osam ključnih područja u kojima EU može djelovati kako bi konkretne izazove s kojima se Europa suočava pretvorio u prilike.

⁸ [Izvešće o provedbi strategije EU-a za mlade \(2022. – 2024.\)](#) – Ured za publikacije Europske unije.

⁹ Prema podacima [Eurostata](#) najmanje 75 % mladih u dobi od 16 do 29 godina imalo je barem osnovne digitalne vještine 2025.

¹⁰ [Vještine za digitalno doba – objašnjenje statističkih podataka](#) – Eurostat.

¹¹ [Digitalne vještine 2023.: utjecaj obrazovanja i dobi.](#)

¹² [Diskriminacija u Europskoj uniji – prosinac 2023. – istraživanje Eurobarometra.](#)

otpornosti javnih financija. Teritorijalne razlike u zdravstvenoj zaštiti, dugotrajnoj skrbi, pristupu objektima za redovitu tjelesnu aktivnost i mobilnosti dodatno utječu na neovisnost, osjećaj usamljenosti, zdravstvene ishode i kvalitetu života u starijoj dobi¹³. Životni vijek bit će sve dulji, zbog čega će starijim osobama biti potrebne usluge u kući i prilagodbe kako bi nastavili živjeti u svojim domovima. Neovisno o dobi, tjelesna aktivnost povećava opću dobrobit i kognitivne funkcije.

Rod je i dalje jedan od glavnih čimbenika nejednakih mogućnosti i diskriminacije. Žene su 2023. u EU-u zarađivale u prosjeku 12 % manje po satu od muškaraca, a 2024. njihova stopa zaposlenosti iznosila je 70,8 %, dok je za muškarce iznosila 80,8 %¹⁴. Žene snose i primarni teret obveza skrbi. Mnoge od njih izložene su diskriminaciji i seksualnom uznemiravanju, pri čemu je svaka treća žena doživjela fizičko ili seksualno nasilje, među ostalim na radnom mjestu. S vremenom se te nejednakosti u zapošljavanju, plaćama i obvezama skrbi akumuliraju, čime se povećavaju rodne razlike u sigurnosti dohotka, mirovinama i ekonomskoj neovisnosti u kasnijoj životnoj dobi.

Skupine u nepovoljnom položaju imaju dodatne poteškoće za koje je potreban intersekcijski pristup. U prosjeku se više od četvrtine nejednakosti tržišnog dohotka u Europi može pripisati naslijeđenim čimbenicima kao što su socioekonomski status roditelja¹⁵ ili geografski položaj. Mladi s invaliditetom često imaju poteškoće pri odrastanju zbog otežanog prelaska iz sustava obrazovanja u zaposlenje. Djeca su i dalje izložena većem riziku od siromaštva od cjelokupnog stanovništva. Teritorijalne podjele ograničavaju pristup kvalitetnom osposobljavanju, stanovanju, prijevozu i povezivosti, posebno za ruralna i udaljena područja, što povećava odljev mozgova i udio mladih koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih (NEET).

Strukturne prepreke u obrazovanju, osposobljavanju i zapošljavanju, kao i siromaštvo, visoki troškovi stanovanja i ograničeni pristup uslugama akumuliraju se i često se prenose na sljedeću generaciju, a posebno ih osjećaju osobe koje se suočavaju s diskriminacijom, uključujući osobe migrantskog podrijetla, Rome i LGBTIQ+ osobe.

Perspektiva životnog vijeka nadilazi današnje generacije. Ispitivanjem dugoročnih demografskih, tehnoloških, okolišnih, klimatskih i socioekonomskih trendova možemo predvidjeti mogućnosti i rizike koji će dočekati **buduće generacije**. Iako trenutačno ne mogu glasovati niti se zalagati za sebe, današnje odluke oblikovat će njihove buduće mogućnosti. Stoga je za međugeneracijsku pravednost potrebno ukloniti postojeće nedostatke i stvoriti budućnost u kojoj će osobe koje još nisu rođene moći imati kvalitetan život.

3. Što ako ne učinimo ništa: posljedice nedjelovanja

Međugeneracijska pravednost strateški je izbor za EU. Izborni ciklusi često imaju kratke vremenske okvire, što potiče donošenje odluka s kratkoročnom vizijom. Ako se u politikama ne uzimaju dovoljno u obzir njihovi međugeneracijski učinci, postupno se akumuliraju gospodarske, okolišne, socijalne i demokratske posljedice. Samo u području klimatskih

¹³ Statistički podaci o invaliditetu – potrebe starijih osoba za pomoći.

¹⁴ Stanje u pogledu razlike u plaći na temelju spola u EU-u – Europska komisija; Razlike u zapošljavanju žena i osoba s invaliditetom – Eurostat.

¹⁵ OECD (2025.), *To Have and Have Not – How to Bridge the Gap in Opportunities*, OECD Publishing, Pariz, <https://doi.org/10.1787/dec143ad>.

promjena nedjelovanje bi do kraja stoljeća dovelo do smanjenja BDP-a EU-a u rasponu od 7 % do dvoznamenkastih vrijednosti¹⁶. Gospodarski gubici povezani s klimom dodatno se ubrzavaju¹⁷.

Ako su mogućnosti neravnomjerno raspoređene među generacijama, geografskim područjima i društvenim skupinama, postoji rizik od sve veće koncentracije gospodarskih koristi. Društvena mobilnost može oslabjeti, nejednakosti se mogu produbiti, a povjerenje u pravedne mogućnosti može se narušiti. Manje od polovine Europljana smatra da imaju jednake mogućnosti za napredak, a samo 38 % smatra da su njihove životne okolnosti pravedne, što upućuje na sve izraženiji dojam nepravednosti života¹⁸. Ta percepcija pokazuje da je važno reagirati na rastuće razlike, koje dovode do toga da se gospodarski nepovoljan položaj prenosi s generacije na generaciju, prije nego što postanu strukturne.

Nedjelovanje može utjecati i na demokratsku otpornost. Ako se politikama ne može u dovoljnoj mjeri odgovoriti na generacijske promjene, može se smanjiti povjerenje u institucije. Povjerenje u EU i dalje je relativno visoko, što predstavlja važnu priliku za povećanje građanskog angažmana i demokratske otpornosti. Društvena izolacija može biti povezana s manjim građanskim sudjelovanjem, manjim odazivom birača i općenito smanjenim političkim angažmanom¹⁹. Dezinformacije mogu narušiti povjerenje u institucije i medije, ugroziti izbore i otežati sposobnost građana da donose informirane odluke²⁰. Društva su zato sve izloženija šokovima, više se okreću reaktivnom djelovanju i manje su spremna ulagati u budućnost.

Ne budemo li radili na međugeneracijskoj pravednosti, to neće imati samo gospodarske nego i demokratske, socijalne i ekološke posljedice. Aktualne pritiske na stanovanje, vještine, pristup tržištu rada, javne financije, prirodne resurse, klimu, sustave skrbi i socijalne sigurnosti te pristup uslugama moramo ublažiti, što će nam biti važna prilika da ojačamo ulogu mlađih generacija, kao i solidarnost i pravednost među svim dobnim skupinama. Međugeneracijska pravednost stoga nije dodatni cilj, već preduvjet za stabilnost, legitimnost te održiv i čist rast u narednim desetljećima.

4. Izgradnja novih temelja za pravednost: novi međugeneracijski „ugovor”

Međugeneracijska pravednost ovisi o jačanju temelja na kojima počiva međugeneracijska solidarnost. U ovoj se strategiji predstavlja novi međugeneracijski „ugovor”, osmišljen kao odgovor na preporuke europskog panela građana i građanki i na potrebu da se s vremenom prošire mogućnosti, uklone razlike među geografskim područjima i zajamči donošenje odluka s dugoročnom vizijom. **Ona pruža zajednički okvir za usklađivanje predviđanja, pravednosti i odgovornosti** kako bi odluke koje donosimo danas jačale mogućnosti sadašnjih i budućih generacija **te za jačanje društvene strukture EU-a**

¹⁶ Procjena učinka za postizanje klimatskog cilja za 2040., SWD(2024) 63 final, dio 2/5, Prilog 7., odjeljak 3.

¹⁷ Gospodarski gubici uzrokovani ekstremnim vremenskim uvjetima i klimatskim promjenama u Europi | Pokazatelji | Europska agencija za okoliš (EEA). Od 822 milijarde EUR gospodarskih gubitaka povezanih s klimom u posljednjih 45 godina, 25 % ih se dogodilo samo u posljednje četiri godine.

¹⁸ Pravednost, nejednakost i međugeneracijska mobilnost – veljača 2023. – istraživanje Eurobarometra.

¹⁹ Čimbenici rizika i posljedice usamljenosti – Zajednički istraživački centar: Znanstveni centar EU-a.

²⁰ Kodeks dobre prakse u suzbijanju dezinformacija | Europska komisija. 63 % mladih Europljana susretne lažne vijesti češće od jednom tjedno, dok 51 % Europljana smatra da su bili izloženi dezinformacijama na internetu.

okupljanjem generacija oko zajedničkih ciljeva, zajedničke odgovornosti i zajedničkih ulaganja u budućnost.

Novi međugeneracijski „ugovor” ima tri dimenzije: 1. *pravedno oblikovanje politika* koje uključuje dugoročnu viziju i perspektivu mladih, 2. *pravedne mogućnosti* koje povezuju generacije oko zajedničkih ciljeva za bolju budućnost i 3. *pravedna mjesta* koja potiču međugeneracijsku pravednost na svim geografskim područjima.

4.1. Pravedno oblikovanje politika – uključivanje dugoročne vizije i perspektive mladih

Pravedno oblikovanje politika zahtijeva da se **dugoročni učinci odluka sustavno razmatraju zajedno s kratkoročnim ciljevima**. Zakoni, proračuni i reforme oblikuju mogućnosti tijekom vremena, a odluke koje se donose danas mogu imati trajne koristi ili posljedice za buduće generacije. Dugoročna i sustavna perspektiva jamči da kratkoročna rješenja ne stvaraju buduće rizike ili opterećenja koji se mogu izbjeći.

To podrazumijeva anticipativnije pristupe upravljanju utemeljene na dokazima. U okviru agende za bolju regulativu EU je predvodnik u dobrom upravljanju i anticipativnom donošenju odluka²¹. Koristi se s nekoliko alata, kao što su procjene učinka strateškog predviđanja i javna savjetovanja, kako bi se na temelju dokaza razmotrili kompromisi koji pomažu u ranom utvrđivanju rizika i donošenju informiranih odluka o politikama. Ti pristupi potiču donošenje otpornijih i pouzdanijih politika u svim sektorima.

Za pravedno oblikovanje politika nužno je zajamčiti i zastupljenost perspektiva osoba na koje najviše utječu odluke s dugoročnim učinkom. To znači stvaranje konkretnih i razmjernih mogućnosti za mlade da doprinesu raspravama o politikama koje oblikuju njihovu budućnost.

Današnje odluke često imaju znatan utjecaj na buduće generacije, bilo iz gospodarske, socijalne ili okolišne perspektive. Mjere u nastavku osigurat će i dosljednu integraciju dugoročnih razmatranja u oblikovanje politika.

Kako bi poduprla *pravedno oblikovanje politika*, Komisija će:

1. **podupirati izgradnju pismenosti za budućnost u javnim upravama** u svim državama članicama EU-a objavljivanjem višejezičnog paketa politika usmjerenih na budućnost;
2. **povećati upotrebu strateškog predviđanja u oblikovanju politika**, primjerice podupiranjem *alata za ravnotežu budućnosti*, alata koji se temelji na umjetnoj inteligenciji i služi za analizu politika usmjerenih na budućnost koji se razvija u partnerstvu s UN-ovim centrom Beyond Lab;
3. **nastaviti sustavnu primjenu testa utjecaja politika EU-a na mlade, uključujući dijaloge o politikama za mlade**, na ključne inicijative programa rada Komisije kako bi se ispitao mogući učinak novih politika na mlade;
4. **zadužiti Europsku skupinu za etiku u znanosti i novim tehnologijama (EGE)** da izradi analizu i preporuke o pravednoj digitalnoj budućnosti, umjetnoj inteligenciji i digitalnim javnim dobrima;

²¹ OECD (2025.), *Better Regulation Practices across the European Union 2025*, OECD Publishing, Pariz, <https://doi.org/10.1787/6f007516>.

5. **objaviti izvješće o napretku strategije za međugeneracijsku pravednost** početkom 2028. kako bi se prikupile informacije za doprinos EU-a daljnjem postupanju UN-a povezanom s Deklaracijom o budućim generacijama;
6. **objaviti Plan za dugovječnost**, čiji je cilj mapirati pitanja politika povezana s dobi za sve dobne skupine kako bi se utvrdile strateške mogućnosti za aktivno oblikovanje duljih, zdravijih i financijski sigurnih života.

Poticajni primjeri iz država članica EU-a

- **Primjeri institucionalizacije dugoročne vizije** javljaju se u mnogim državama članicama EU-a u različitim oblicima: U Finskoj (*Odbor za budućnost*)²², Španjolskoj (*Nacionalni ured za predviđanja i strategiju*)²³ i Malti (*Pravobraniteljstvo za buduće generacije*)²⁴.
- **Mnoge države članice EU-a imaju posebne procjene regulatornog učinka na mlade i/ili buduće generacije**: Austrija (*Wirkungsorientierte Folgenabschätzung*), Belgija/Flandrija (*JoKER*), Finska (*Lapsivaikutusten arviointi*), Francuska (*Clause d'impact jeunesse*), Njemačka (*Jugend-Check*), Italija (*Valutazione di Impatto Generazionale*), Nizozemska (*Generatietoets*) i Švedska (*Barnkonsekvensanalys*).

4.2. Pravedne mogućnosti – povezivanje generacija oko zajedničkih ciljeva za bolju budućnost

Pravedne mogućnosti ovise o tome da djeca i mladi mogu graditi svoje živote na čvrstim temeljima. Uvjeti u ranoj dobi izrazito utječu na kasnije ishode, a nedostaci koji se ne otklone u ranoj fazi s vremenom se obično akumuliraju. U međugeneracijskom pristupu prednost se stoga daje ranoj prevenciji, ciljanoj potpori i dobro vođenom prijelazu u odraslu dob te se prepoznaje da se pravedne mogućnosti stvaraju tijekom cijelog života.

Politike usmjerene na djecu i mlade, posebno one u nepovoljnom položaju i/ili izložene diskriminaciji, ključne su za postizanje međugeneracijske pravednosti. To uključuje trajna ulaganja u razvoj u ranom djetinjstvu, obrazovanje, osposobljavanje i vještine, pristup kulturi, sudjelovanje i infrastrukturu, rekreacijske aktivnosti, pristup zdravlju, pristup stanovanju, prijevozu i drugim osnovnim uslugama, kao i ciljanu potporu u važnim prijelaznim fazama u životu kao što su kraj školovanja, ulazak na tržište rada ili početak samostalnog života. Uključuje i promicanje financijske pismenosti, koja je ključna za jačanje mladih u osiguravanju financijske neovisnosti i financijske uključenosti²⁵. Te mjere otklanjaju rizik u ranoj fazi života i pružaju potporu djeci kojoj je potrebna pomoć²⁶ te tako pomažu spriječiti ukorjenjivanje nejednakosti i dugoročno smanjuju pritisak na socijalne sustave. Kako bi te mjere bile učinkovite, osim dobi moraju se uzeti u obzir i posebne potrebe ranjivih skupina i skupina u nepovoljnom položaju.

Međugeneracijska pravednost može postojati samo ako postoji pravedna raspodjela bogatstva koje je stvorilo društvo. Nejednakosti u raspodjeli bogatstva i razlike u oporezivanju bogatstva i nasljedstva u našim društvima oblikuju način na koji se rizici i mogućnosti prenose s generacije na generaciju. Uklanjanje strukturnih prepreka koje

²² Finski „Odbor za budućnost” je stalno parlamentarno tijelo koje institucionalizira predviđanje u okviru upravljanja.

²³ Španjolski „Nacionalni ured za predviđanja i strategiju” koordinira plan „Španjolska 2050.” i institucionalizira strateško predviđanje u okviru upravljanja kako bi se postojeće politike uskladile s dugoročnim ciljevima međugeneracijske ravnopravnosti.

²⁴ Malteško „Pravobraniteljstvo za buduće generacije” je povjerenstvo na visokoj razini koje provodi reviziju vladinih sektora kako bi se pobrinulo da politike održivog razvoja ne ugrožavaju buduće građane.

²⁵ Mjere za promicanje financijske pismenosti navedene su u *Komunikaciji Europske komisije (2025.) o strategiji EU-a za financijsku pismenost*, COM(2025) 681 final.

²⁶ U skladu s načelima europskog jamstva za djecu, *Europsko jamstvo za djecu – zapošljavanje, socijalna pitanja i uključivanje*.

nerazmjerno utječu na mlađe dobne skupine isto je tako ključno kako bi se prekinuo međugeneracijski prijenos nepovoljnog položaja, a istodobno zajamčilo da starije osobe mogu biti zaštićene, uključene i sposobne doprinosti. Priuštivost stanovanja, pristup obrazovanju i osposobljavanju, stabilne i ispunjavajuće prilike za zapošljavanje, visokokvalitetna zdravstvena zaštita, uključujući skrb za mentalno zdravlje, i sposobnost kombiniranja rada, učenja, privatnog i obiteljskog života utječu na mogućnost mladih da u potpunosti doprinose društvu i planiraju budućnost. U velikoj mjeri omogućuju i međugeneracijska susjedstva, angažman i dijalog.

Za provedbu tih načela u praksi potrebne su ciljane mjere utemeljene na dokazima. U tom je kontekstu u središtu strategije izrada *indeksa međugeneracijske pravednosti* kako bi se ojačala potrebna analitička osnova za međugeneracijsku pravednost. Praćenjem parametara koji su usko povezani s međugeneracijskom pravednošću indeks će omogućiti da se uoče i evidentiraju razlike u mogućnostima među generacijama, danas i ubuduće. Strategija će potaknuti i angažman građana. Povezat će generacije u radu na zajedničkim ciljevima, intenzivirati međugeneracijski dijalog i suradnju, dati veću težinu stavovima djece i mladih te doprinijeti suzbijanju dobne diskriminacije razmjenom najboljih primjera iz prakse među državama članicama.

Kako bi poduprla *pravedne mogućnosti*, Komisija će:

1. **izraditi indeks međugeneracijske pravednosti** kako bi se utvrdile mogućnosti i nedostaci, pribavile informacije za donošenje odluka o politikama i pospješila pravednost među generacijama;
2. **podržati Skupinu na visokoj razini za nediskriminaciju, jednakost i raznolikost u sastavljanju zbirke najboljih primjera iz prakse u području dobne ravnopravnosti** na temelju predstojeće studije o dobnoj diskriminaciji u EU-u koja će sadržavati pregled nacionalnih akcijskih planova ili mjera za dobnu ravnopravnost;
3. **poticati zajedničke istraživačke aktivnosti** kojima se promiče međugeneracijska pravednost u okviru programa Obzor Europa;
4. **organizirati Demografski forum** kao mjesto za razmjenu i uzajamno učenje o načinima reagiranja na demografska kretanja;
5. **poticati angažman građana, posebno mladih**, podupiranjem participativnih i savjetodavnih procesa, među ostalim na sljedeće načine:
 - a. promicanje međugeneracijskih dijaloga, participativne izrade proračuna, participativnog predviđanja, panela građana i građanki te inovativnih internetskih digitalnih alata za građansko sudjelovanje;
 - b. organiziranje Europskog tjedna mladih 2026. posvećenog solidarnosti i pravednosti;
 - c. informiranje građana, posebno u razdoblju oko 16. studenog kao dana međugeneracijske pravednosti;
6. **ojačati dimenziju međugeneracijske pravednosti u politikama EU-a za mlade i sport** u okviru **Strategije EU-a za mlade za razdoblje nakon 2027.** i **Plana rada EU-a u području sporta** te **povećati sudjelovanje djece** u oblikovanju politika EU-a, zaštitom prava djece u svim relevantnim politikama EU-a²⁷ i nadovezujući se na rad Platforme EU-a za sudjelovanje djece²⁸.

Poticajni primjeri iz država članica EU-a

²⁷ Strategija EU-a o pravima djeteta, COM(2021) 142 final.

²⁸ Platforma EU-a za sudjelovanje djece | Europska unija.

- U Nizozemskoj se programom djelovanja „Obećavajući početak” pruža potpora djeci i njihovim roditeljima u prvih 1000 dana.
- CALICO je stambeni projekt u Bruxellesu (Belgija) koji financira EU i u okviru kojeg se pruža potpora za međugeneracijsku solidarnost, stanovanje žena i priuštivo vlasništvo.
- „Radionice vrtlarstva sa starijim osobama” u Poljskoj promiču međugeneracijske veze i integraciju u zajednicu u okviru projekta Europskih snaga solidarnosti.

4.3. Pravedna mjesta – poticanje međugeneracijske pravednosti na svim geografskim područjima

Međugeneracijska pravednost ne ovisi samo o dobi, rodu i socioekonomskom položaju, već i o lokaciji. Mjesto na kojem osoba živi uvelike utječe na njezin pristup obrazovanju, kulturi, zapošljavanju, stanovanju, uslugama, digitalnoj infrastrukturi, mobilnosti i mogućnostima demokratskog i društvenog sudjelovanja. Teritorijalne razlike između urbanih i ruralnih područja, prekograničnih regija i siromašnih četvrti s vremenom mogu povećati nejednakosti.

U okviru teritorijalne perspektive o međugeneracijskoj pravednosti prvenstveno se vodi računa o tome da različite generacije nisu stavljene u nepovoljan položaj na temelju geografskog područja. Za to je potrebno donositi politike u kojima se uzimaju u obzir lokalni uvjeti i klimatski učinci i ulaže u dugoročne kapacitete mjesta da pruže prilike različitim generacijama. Pristup priuštivom i održivom stanovanju, kvalitetnim javnim uslugama, uključujući socijalne usluge i usluge skrbi, prijevozu, digitalnoj povezivosti, socijalnoj infrastrukturi i rekreacijskim objektima ključan je za to mogu li ljudi ostati, vratiti se ili graditi budućnost u svojim zajednicama. Usporedno s time, mobilnost u svrhu učenja i slobodno kretanje radnika poboljšavaju mogućnosti, posebno za mlade, što omogućuje prijenos vještina i znanja te potiče dugoročno održivu konkurentnost i rast.

Jačanje međugeneracijskih veza na lokalnoj razini ujedno doprinosi otpornosti i socijalnoj koheziji. Društveni objekti, zajednički javni prostori i lokalne usluge mogu potaknuti interakciju među osobama različitih dobnih skupina, smanjiti izolaciju i potaknuti uzajamnu potporu, posebno na područjima koja se suočavaju s demografskim promjenama ili gospodarskom tranzicijom. Poboljšanjem pristupa i sudjelovanja ljudi u kulturi grade se zajedničke vrijednosti i socijalna kohezija, čime se jača položaj svih generacija.

Uspostavljanje pravednih mjesta uključuje ciljne, lokalizirane mjere, koje se provode u suradnji s lokalnim i regionalnim vlastima i kojima se povećavaju mogućnosti za mlade generacije, podupire zdravo i aktivno starenje u lokalnim zajednicama, potiče razmjena iskustava među geografskim područjima i promiču inicijative koje jačaju međugeneracijske veze unutar zajednica.

Kako bi poduprla pravedna mjesta, Komisija će:

1. **pokrenuti inicijativu „Glasovi budućnosti”** (najavljen u okviru Europskog štita za zaštitu demokracije) s Odborom regija i pozvati lokalne i regionalne vlasti da sudjeluju u oblikovanju budućnosti svojih regija;
2. **poticati inspiraciju, povezivanje i uzajamnu skrb izgradnjom međugeneracijskih partnerstava** s knjižnicama, muzejima, sportskim organizacijama i društvenim centrima, kao i kulturnim, akademskim i kreativnim programima usmjerenima na budućnost, kao što su oni koji se odnose na:

- a. promicanje međugeneracijske kulturne razmjene i uključenosti u skladu s Kulturnim kompasom za Europu;
 - b. isticanje uključivih, pristupačnih i održivih prometnih rješenja za sve generacije u okviru Europskog tjedna mobilnosti 2026.;
 - c. promicanje međugeneracijskih aktivnosti putem sporta, posebno inicijative koje ujedinjuju generacije i olakšavaju pristup sportu i tjelesnoj aktivnosti za sve dobne skupine – uz nagradu EU-a za sport #BeActive u kategoriji „među generacijama”;
3. **jačati socijalnu koheziju i održivost zaštitom i obnovom javnih prostora** putem inicijative *Novi europski Bauhaus* i njezinih aktivnosti pod vodstvom zajednice i putem informiranja o važnosti javnih prostora za demokratsku otpornost.

Poticajni primjeri iz država članica EU-a

- **Projekt „Phōnē** – za vidljivost manjinskih jezika” promiče kulturnu i jezičnu raznolikost **u cijeloj Europi** tako što govornike manjinskih jezika povezuje u međugeneracijskom pripovijedanju i lokalnim kazališnim produkcijama.
- **U Sloveniji se u okviru projekta „Puls europske književnosti”** prevode i promiču suvremena europska djela radi jačanja europskog identiteta i uključivosti, a međugeneracijska suradnja i digitalni mediji omogućuju uključivanje publike svih dobnih skupina.
- U okviru programa **Volonteri za europsku baštinu** volonteri prolaze praktične tečajeve tradicionalnih zanatskih vještina uživo na lokalitetu baštine koji se revitalizira. Te aktivnosti povezuju generacije i kulture i promiču vrijednost održive tradicionalne prakse za klimatsku otpornost.
- **U Francuskoj „La république des hyper voisins”** okuplja stanovnike jedne četvrti u Parizu kako bi jednom godišnje organizirali događanje na kojem su svi pozvani da zajednički objeduju na ulici i međusobno se povežu.

5. Uključivanje međugeneracijske pravednosti u sve politike EU-a

Međugeneracijska pravednost nije novo područje politike. To je poziv da se jasnije razmotre dugoročne posljedice postojećih odabira i da se zajamči da se posljedice, rizici ili ograničenja naših današnjih odluka ne prenose s jedne generacije na drugu.

Uključivanje međugeneracijske pravednosti u oblikovanje politika jedan je od ključnih ciljeva ove strategije. Ako se sustavno ne uzima u obzir pri osmišljavanju, provedbi i evaluaciji politika, ne može biti djelotvorno. Međugeneracijsku pravednost stoga ne bi trebalo smatrati zasebnim područjem politike, već vodećim načelom na kojem se temelje sve naše politike i potrošnja. Za to je potrebno, među ostalim, zaštititi mlade ne samo pametnim ulaganjima, već se i pobrinuti da ne moraju otplaćivati dugove iz prošlosti. Potrebni su alati kako bismo osigurali da reforme koje započinjemo danas budu osmišljene imajući na umu njihov dugoročni učinak. Potrebno je i uključiti interese starijih osoba u oblikovanje politika. Taj se pristup odražava u *višegodišnjem financijskom okviru* (posebno putem Europskog socijalnog fonda plus)²⁹ ili *europskom semestru*, koji je okvir za koordinaciju ekonomskih politika i politika zapošljavanja u EU-u, donošenjem dugoročnih reformi koje su i primjerene i održive. U tom okviru Europska komisija, kao poslodavac, može biti primjer drugima tako

²⁹ Iz Europskog socijalnog fonda plus mogu se poduprijeti brojne mjere koje ublažavaju učinak demografskih promjena, kao što su pristup zapošljavanju (među ostalim za starije osobe, mlade i žene), pristup skrbi za djecu i uslugama dugotrajne skrbi, obrazovanju i vještinama te provedba jamstava za djecu i mlade. Važnost toga dodatno je naglašena u prijedlozima Komisije za sljedeći VFO, kojima se uvodi poseban članak ESF-a o demografskim promjenama.

što će poštovati preuzetu obvezu nulte tolerancije na diskriminaciju na temelju dobi i poticati međugeneracijsku suradnju na radnom mjestu.

EU već djeluje u mnogim područjima s namjerom stvaranja dugoročnih učinaka. Stoga je svrha ovog odjeljka istaknuti područja u kojima bi integracija međugeneracijske perspektive donijela jasnu vrijednost, povećala dosljednost te pospješila trajnost i legitimnost djelovanja EU-a s obzirom na njegove obveze u okviru Pakta za budućnost i Deklaracije o budućim generacijama.

... povećanjem konkurentnosti bez iscrpljivanja resursa

Međugeneracijska pravednost ovisi o sposobnosti Europe da ostane konkurentna, inovativna i gospodarski otporna tijekom vremena. Kako bi se zaštitila dobrobit budućih generacija, rast se mora nastojati ostvariti na način koji ne iscrpljuje resurse o kojima ovisi njihova dobrobit. Ulaganjem u industrije usmjerene na budućnost otvaraju se kvalitetna radna mjesta u Europi, potiče se održiva konkurentnost i pospješuje vodeća strateška autonomija te snažno i konkurentno gospodarstvo. Održive gospodarske i industrijske politike otporne na buduće promjene koje potiču konkurentna tržišta ključne su za kvalitetno zapošljavanje i održive javne financije. Ulaganje u infrastrukturu i inovativna poduzeća jednako je važno za povećanje mogućnosti sadašnjih i budućih generacija³⁰. Poticanjem produktivnosti, strateške autonomije i razvoja industrija usmjerenih na budućnost konkurentnost doprinosi međugeneracijskoj pravednosti jer osigurava da će buduće generacije naslijediti velike materijalne, socijalne i okolišne resurse te snažnu i prilagodljivu gospodarsku osnovu.

... ulaganjem u ljude i promicanjem snažnog europskog socijalnog modela

Međugeneracijska pravednost snažna je ako se politikama povećava sposobnost ljudi da sudjeluju, prilagođavaju se i planiraju tijekom cijelog života. To podrazumijeva snažne sustave socijalne zaštite i skrbi u kojima se svi u svakoj fazi života mogu po potrebi osloniti na potporu³¹.

Vještine i cjeloživotno učenje ključni su kako bi se sve generacije mogle prilagoditi gospodarskim i tehnološkim promjenama, a stariji radnici ostali aktivni. Inicijative EU-a kao što su *Unija vještina* i *Europski prostor obrazovanja* podupiru države članice u predviđanju i odgovaranju na potrebe za vještinama, promicanju usavršavanja i prekvalifikacije kako bi se produljio radni vijek, premošćivanju jaza u digitalnim vještinama, modernizaciji sustava obrazovanja i osposobljavanja te, prema potrebi, privlačenju talenata iz zemalja izvan Europe³². Inicijativom „Plavi tepih”, koja je uključena u Strategiju EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća, podupire se privlačenje i zadržavanje visokokvalificiranih stručnjaka, studenata i istraživača u programu Odaberi Europu.

Snažne kulturne i sportske politike presudne su za promicanje međugeneracijske pravednosti, jačanje socijalne uključenosti i podupiranje dugoročne održivosti poticanjem sudjelovanja, solidarnosti i zajedničkih vrijednosti među dobnim skupinama.

³⁰ Vidjeti, na primjer, *europsku industrijsku strategiju*, *Kompas konkurentnosti* ili *Strategiju EU-a za start-up i scale-up poduzeća*.

³¹ Programi EU-a kao što je „EU za zdravlje” ili inicijative kao što su *Plan za kvalitetna radna mjesta*, predstojeća *Strategija za borbu protiv siromaštva*, ojačano *Europsko jamstvo za djecu*, *Europska strategija za skrb* i *Preporuka Vijeća o pristupu cjenovno pristupačnoj i visokokvalitetnoj dugotrajnoj skrbi* usmjereni su na poboljšanje pristupa skrbi i podupiranje njegovatelja, poticanje otvaranja kvalitetnih radnih mjesta, omogućavanje pristupa ključnim uslugama i zaštiti te prekidanje ciklusa siromaštva.

³² Cilj je *Unije vještina*, koju je Komisija donijela 2025., poduprijeti razvoj kvalitetnih, uključivih i prilagodljivih sustava obrazovanja, osposobljavanja i vještina kako bi se ljudima u cijeloj Europi pružile vještine koje su im potrebne za uspjeh te povećati konkurentnost EU-a inicijativama kao što su Program potpore za osnovne vještine, Agenda EU-a za odgojno-obrazovne djelatnike, savezi europskih škola i Plan za budućnost digitalnog obrazovanja i vještina do 2030.

Programi EU-a kao što je Erasmus+ potiču razvoj vještina, aktivno građanstvo i cjeloživotno učenje za sve dobne skupine, pomažu u razvoju društvenih sposobnosti i sposobnosti međukulturne komunikacije, kritičkog mišljenja i medijske pismenosti te (posebno u okviru dijela programa za mlade) promiču međugeneracijsku pravednost i učenje. *Europske snage solidarnosti*³³ podupiru međugeneracijske timove volontera na lokalnoj i regionalnoj razini u stjecanju vještina, ključnih kompetencija i europskih vrijednosti, što doprinosi međugeneracijskoj solidarnosti i pravednosti.

Priuštivost stanovanja postala je posebno vidljiv međugeneracijski problem³⁴. Mladi sve više nailaze na prepreke u pristupu socijalnom, dobro povezanom i cjenovno pristupačnom stanovanju, a mnoge starije osobe žive u neprimjerenim uvjetima ili izolaciji. EU doprinosi ulaganjima, poticajnim mjerama, poticanjem reformi i ciljanim inicijativama koje poboljšavaju pristup cjenovno pristupačnom i primjerenom stanovanju, čime se dopunjuju aktivnosti na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

Starenje društava ujedno otvara međugeneracijska pitanja o primjerenosti i održivosti mirovinskog sustava, zdravstva i dugotrajne skrbi, pri čemu međugeneracijska pravednost znači da je potrebno uspostaviti ravnotežu između primjerenosti tih sustava i fiskalne održivosti³⁵. Za suočavanje s izazovima koji proizlaze iz demografskih promjena i promjena na tržištu rada potrebna je opsežna kombinacija politika, uključujući jačanje dopunskih mirovina kako bi se umirovljenicima osigurao dodatan dohodak u starijoj dobi³⁶.

Europska strategija za Uniju pripravnosti³⁷, u skladu s Niinistöovim izvješćem „Sigurniji zajedno – put prema potpunoj spremnosti Unije”³⁸, promiče pristup pripravnosti i sigurnosti na razini cijelog društva mjerama usmjerenima na mlade i starije generacije te ranjive osobe.³⁹

Europski štit za zaštitu demokracije i Strategija EU-a za civilno društvo nastoje ojačati demokratsku otpornost primjenom pristupa koji obuhvaća cijelo društvo, među ostalim jačanjem građanskog sudjelovanja i međugeneracijskih veza⁴⁰. Očuvanjem integriteta današnjeg demokratskog sustava pomaže se da buduće generacije naslijede političko okruženje utemeljeno na transparentnosti, sudjelovanju i odgovornosti, što je temeljni preduvjet za međugeneracijsku pravednost.

... ubrzavanjem usporedne tranzicije unutar granica planeta

Zelena i digitalna tranzicija EU-a imaju jasne međugeneracijske posljedice. Pozivaju na preispitivanje načina na koji EU upotrebljava resurse, štiti svoje ekosustave, služi radnicima, poduzećima i građanima, postiže konkurentnost te poštuje ekološka ograničenja unutar kojih moraju živjeti buduće generacije.

³³ [Europske snage solidarnosti | Europski portal za mlade](#).

³⁴ Na europskom panelu građana i građanki o međugeneracijskoj pravednosti istaknuta je važnost *sigurnih domova, snažnih zajednica i dostojanstvenog života za sve generacije*.

³⁵ Komisija će 2027. objaviti nekoliko izvješća o sustavima socijalne zaštite. U Izvješću o primjerenoj socijalnoj zaštiti u starijoj dobi na integriran način analizirat će se kako europski sustavi socijalne zaštite pomažu u zaštiti životnog standarda starijeg stanovništva politikama koje se odnose na mirovine, dugotrajnu skrb i povezane teme, dok će se Izvješće o starenju stanovništva za 2027. usredotočiti na projekcije koje pokazuju dugoročni gospodarski i proračunski učinak starenja stanovništva i obuhvaćaju razdoblje do 2080.

³⁶ Komisija je u studenom 2025. objavila niz inicijativa za promicanje razvoja i primjene dopunskih mirovina u državama članicama, uključujući *Preporuku Komisije o sustavima za praćenje mirovina, mirovinskim preglednicima i automatskom upisu*, C/2025/9300 final.

³⁷ [Strategija EU-a za Uniju pripravnosti](#).

³⁸ [Sigurniji zajedno: put prema potpunoj spremnosti Unije – Europska komisija](#).

³⁹ Vidjeti, na primjer, mjeru 29. o školskim kurikulumima, mjeru 30. o programima za mlade i mjeru 27. o informiranosti o rizicima i prijetnjama, koja sadržava dio o ranjivim osobama,

⁴⁰ [Europski štit za zaštitu demokracije i Strategija EU-a za civilno društvo](#).

Klimatske i okolišne politike EU-a okosnica su aktivnosti EU-a za zaštitu planeta za buduće generacije. Međugeneracijski aspekti svojstveni su klimatskoj politici jer svako zakašnjelo djelovanje podrazumijeva veće posljedice za buduće generacije. Cilj je vodećih inicijativa *europskog zelenog plana* i *Europskog pakta o oceanima* postići klimatsku neutralnost, smanjiti emisije i upotrebu ograničenih resursa, smanjiti onečišćenje, povećati kružnost, zaštititi bioraznolikost i potaknuti zelenu tranziciju u svim sektorima kako bi se izgradilo konkurentno gospodarstvo. Svemirski resursi u vlasništvu EU-a, kao što su *Copernicus* i *Galileo*, pružaju iznimno precizne podatke te omogućuju praćenje i informirano donošenje odluka. *Europski klimatski pakt* okuplja zajednice, pojedince i organizacije iz cijelog EU-a i različitih generacija radi razmjene najboljih primjera iz prakse, razvoja klimatskih rješenja te stvaranja čiste i prosperitetne Europe. U *Europskoj strategiji za Uniju pripravnosti* poziva se na jačanje volontiranja i vještina građanstva i pripravnosti. *Mehanizam za pravednu tranziciju*, uključujući *platformu* i *Fond za pravednu tranziciju*, te *Socijalni fond za klimatsku politiku* pomažu u sprečavanju nastanka novih nejednakosti tako što pružaju potporu regijama, zajednicama, ranjivim kućanstvima, korisnicima usluga prijevoza i malim poduzećima koji su najviše pogođeni tranzicijom kako nitko ne bi bio zapostavljen pri postizanju klimatske neutralnosti⁴¹. Inicijative kao što su *Plavi međugeneracijski program Sveatlantskog saveza za istraživanje oceana i inovacije* i *Program mladih ambasadora EU-a za biogospodarstvo* potiču mlade da se uključe u rasprave o politikama o oceanima i vodi, održivim prehrambenim sustavima i biogospodarstvu. U budućoj platformi dionika EU-a za otpornost vodoopskrbe predviđena su mjesta za predstavnike mladih, u skladu sa *Strategijom za otpornost vodoopskrbe*.

Digitalna transformacija i pojava umjetne inteligencije Europi pruža jasnu priliku da poveća dobrobit svojih građana, potakne održive inovacije, ojača europski znanstveni sustav i poveća svoju konkurentnost. Doprinos EU-ovih digitalnih inicijativa i inicijativa za vještine ogleda se u poticanju digitalne pismenosti, pravednih tranzicija na tržištu rada i odgovorne primjene umjetne inteligencije na načine koji će biti presudni za izgradnju radne snage sutrašnjice. Osim toga, EU gradi ekosustav potpore kako bi potaknuo revolucionarne inovacije u području novih tehnologija kao što su umjetna inteligencija, neurotehnologija i kvantna tehnologija, koje su usmjerene na čovjeka, etične i utemeljene na pravima⁴². Stoga je za međugeneracijsku pravednost u digitalnom dobu potrebno zajamčiti širok pristup digitalnoj infrastrukturi, uključiv razvoj vještina u svim dobnim skupinama, a posebno za starije osobe, kao i antropocentrično uvođenje umjetne inteligencije i inovacija kojima se povećavaju mogućnosti, a ne podjele⁴³. U skladu s tim Komisija je pokrenula pilot-program dodjele malih iznosa bespovratnih sredstava za međugeneracijske projekte stjecanja medijske pismenosti.

Svemirska tehnologija temelj je pristupa osnovnim uslugama, gospodarskog rasta i otpornosti okoliša. Područje svemira trenutačno postaje sve zagušenije, što povećava rizike za naša svemirska sredstva i sigurnost. Inicijative kao što su *Akt EU-a o svemiru* i *Vizija za svemirsko gospodarstvo* važne su za jamčenje sigurnosti, zaštite i održivosti svemira za buduće generacije.

... ostvarivanjem učinka lokalnim i globalnim djelovanjem

⁴¹Komisija je u svibnju 2025. objavila svoju prvu [preporuku o suzbijanju siromaštva u pogledu prijevoza](#). Istaknuta je glavna uloga prijevoza u promicanju gospodarskog razvoja, dobrobiti i socijalne pravednosti jer podupire pristup kvalitetnim radnim mjestima, među ostalim za osobe izložene riziku od siromaštva i socijalne isključenosti i određene ranjive skupine društva, kao i njegov doprinos jačanju međugeneracijske pravednosti i solidarnosti.

⁴²Vidjeti, na primjer, [Uredbu \(EU\) 2024/1689](#) kojom se osigurava da su sustavi umjetne inteligencije sigurni, pouzdani i da poštuju temeljna prava dok promiču inovacije.

⁴³Na europskom panelu građana i građanki o međugeneracijskoj pravednosti istaknuta je važnost *utvrđivanja granica upotrebe umjetne inteligencije kako bi se zajamčio odgovoran pristup i poštovanje etičkih standarda te ublažili potencijalni rizici*.

Međugeneracijska pravednost posebno je opipljiva kada je u pitanju pristup sredstvima za život, imovini i mogućnostima. Starenje radne snage i velike prepreke ulasku na tržište ugrožavaju dugoročnu održivost **u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnim sektorima.** Politike EU-a podupiru generacijsku obnovu poboljšanjem pristupa kopnu i moru, financiranju, osposobljavanju i prijenosu znanja te jačanjem ruralnih i obalnih područja kao mjesta na kojima mladi mogu izgraditi održivu budućnost⁴⁴.

Na lokalnoj i regionalnoj razini snažne, povezane zajednice pomažu da dugoročne politike postanu stvarnost, podupiru suradnju među dobnim skupinama, jačaju uključenost i smanjuju izolaciju, posebno u kontekstu demografskih promjena⁴⁵, urbanizacije⁴⁶ ili nepovoljnog teritorijalnog položaja. Pristup uslugama, mobilnost, zajednički prostori te lokalna socijalna i kulturna infrastruktura utječu na to mogu li ljudi različitih generacija u potpunosti sudjelovati u gospodarskom, društvenom i demokratskom životu. Mjere EU-a, posebno u okviru kohezijske i poljoprivredne politike, podupiru nacionalna, regionalna i lokalna tijela u jačanju otpornosti na razini zajednice teritorijalnim ulaganjima, uključivim urbanim, obalnim i ruralnim razvojem⁴⁷ te poboljšanjem pristupa uslugama. Time se nastoji zajamčiti *pravo ostanka* i napretka u mjestima koja ljudi smatraju domom.

Na globalnoj razini pristup EU-a temelji se na nedavnim multilateralnim obvezama. Na UN-ovu samitu o budućnosti EU i njegove države članice podržali su Pakt za budućnost i Deklaraciju o budućim generacijama, u kojima se naglašava važnost multilateralizma i promicanja međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima, u čijem je središtu UN, radi promicanja mira⁴⁸. Najnovije ankete i paneli europskih građana i građanki pokazuju da su *sigurnost i obrana* EU-a među gorućim pitanjima za Europljane, posebno mlade. Postizanje strateške autonomije u EU-u koja daje sigurnost i mir svojim građanima, koji nisu ograničeni nestabilnošću, ovisnošću i sukobima, ulaganje je u sve sadašnje i buduće generacije. Zahvaljujući strategiji EU-a za vanjska ulaganja *Global Gateway* dugoročna ulaganja doprinose ciljevima javne politike u partnerskim zemljama koji se temelje na međugeneracijskoj pravednosti na način da se potiče razvoj lokalnih vještina, angažman mladih, strukovno obrazovanje i osposobljavanje te dostojanstvena radna mjesta, što doprinosi zelenijim i zdravijim društvima te smanjuje višedimenzionalne nejednakosti. Globalno djelovanje EU-a u području klime usmjereno je na mobilizaciju međunarodne suradnje kako bi se ostvarile obveze iz Pariškog sporazuma i osigurao održiv okoliš za buduće generacije.

Jačanje odnosa sa širim susjedstvom EU-a te povećanje obrambene pripravnosti i sposobnosti putem instrumenta SAFE ulaganja su u mirnu budućnost. Okvirima za suradnju kao što je *Pakt za Mediteran* podupiru se inicijative u zajedničkom vlasništvu koje promiču ulaganja u vještine, gospodarski razvoj, otpornost i socijalnu koheziju u cijeloj regiji, pri čemu je prepoznato da su ljudi, posebno mladi, pokretači inovacija i zajedničkog blagostanja.

⁴⁴ *Strategijom za generacijsku obnovu u poljoprivredi* nastoji se udvostručiti udio mladih i novih poljoprivrednika kako bi poljoprivreda ostala inovativna, konkurentna i otporna. To je u skladu i sa zaključcima europskog panela građana i građanki o međugeneracijskoj pravednosti, na kojem je istaknuta važnost jačanja održive poljoprivrede uz povećanu financijsku potporu EU-a te sigurnost opskrbe hranom i neovisnost u opskrbi hranom. Generacijska obnova na radnim mjestima povezanim s oceanima razmotrit će se u *Viziji za ribarstvo i akvakulturu za 2040.* (2026.) i *Strategiji za generacijsku obnovu u području plavog gospodarstva* (2027.).

⁴⁵ U *paketu instrumenata o demografiji* iz 2023. ističu se rizici za dugoročnu konkurentnost EU-a koji proizlaze iz starenja stanovništva EU-a. U njemu se kombiniraju instrumenti EU-a za nacionalne i regionalne politike kako bi se sve generacije potaknule da slobodno donose životne odluke i iskoriste svoj potencijal u gospodarstvu i društvu u cjelini.

⁴⁶ *Agendom EU-a za gradove iz 2025.* jača se teritorijalna i urbana dimenzija politika EU-a i pojednostavnjuje postojeća potpora urbanim područjima. Nadalje, *misija za klimatski neutralne i pametne gradove* u okviru programa *Obzor Europa* jača otpornost društva i inovacije jer je izričito usmjerena na sudjelovanje građana i upravljanje s više dionika.

⁴⁷ Kako bi se zajamčilo da ruralna područja i dalje mogu imati te važne uloge, Europska komisija objavila je 2025. svoju *dugoročnu viziju za ruralna područja EU-a* do 2040. Slične strategije za obalne zajednice i otoke očekuju se 2026.

⁴⁸ Na europskom panelu građana i građanki o međugeneracijskoj pravednosti istaknuta je važnost jačanja diplomacije i mirovne uloge EU-a kao primarnog načina rješavanja sukoba.

Osim toga, **proširenje EU-a** jedno je od najznačajnijih dugoročnih ulaganja EU-a. Vjerodostojnim i pravednim procesom proširenja koji se temelji na zaslugama poboljšavaju se mir, stabilnost i mogućnosti, kao i izgledi za mlade u državama članicama te zemljama kandidatkinjama i potencijalnim kandidatima. U tom smislu proširenje nije samo geopolitička, nego i međugeneracijska obveza. U skladu s ciljevima Komisije zemlje kandidatkinje i potencijalne kandidatkinje bit će pozvane da sudjeluju u mjerama predstavljenima u ovoj strategiji zajedno s državama članicama EU-a kad god je to moguće i izvedivo.

6. Sljedeći koraci – suradnja za međugeneracijsku pravednost

Međugeneracijska pravednost nije jedinstvena politika, već način oblikovanja politike u kojem se sustavno uzimaju u obzir dugoročni učinci i teži tome da odluke koje se donose danas ne ugroze buduću dobrobit, već je poboljšaju.

Za veću međugeneracijsku pravednost potreban je promišljen i neprekidan dugoročni rad, a ne jednokratna reforma. Nužni su iterativni, promišljeni i prilagodljivi pristupi koji se mogu razvijati u skladu s promjenama potreba, dokaza i okolnosti te koji su sastavni dio postojećih postupaka oblikovanja politika.

U tom procesu Europska komisija može biti primjer drugima tako što će primijeniti načela koja promiče i učinkovito iskoristiti postojeće resurse kako bi bolje integrirala dugoročna razmatranja u svoj rad. Napredak će ovisiti o suradnji među institucijama EU-a i s državama članicama, kao i o angažmanu na regionalnoj i lokalnoj razini.

Međugeneracijska pravednost već je sadržana u nizu inicijativa, praksi i političkih odluka EU-a. Ova se strategija na njih nadovezuje i doprinosi njihovoj dosljednosti i vidljivosti. Potiče razmjenu iskustava i promišljanja o tome kako se dugoročne perspektive mogu ojačati unutar postojećih okvira.

Komisija poziva Europski parlament i Vijeće EU-a da u okviru svojih uloga razmotre kako se međugeneracijski aspekti mogu dodatno uzeti u obzir pri oblikovanju politika. Države članice EU-a potiču se da u javno donošenje odluka nastave uključivati dugoročne perspektive, u skladu s nacionalnim kontekstima i nadležnostima, te da jačaju informiranost o raznim aspektima međugeneracijske pravednosti.

Jačanjem tih pristupa EU može prijeći s načela na dosljedniju praksu, čime će se poboljšati sposobnost javnih politika da usklade sadašnje potrebe s budućim odgovornostima i podupru bolje ishode za sadašnje i buduće generacije.